

Advisory Notes

ฝ่ายวิจัยธุรกิจ

19 ธันวาคม 2554

จับตายยุโรปกลางและยุโรปตะวันออกกับความเสี่ยงจากวิกฤตภาคธนาคารยุโรป

สถานะปัจจุบัน : วิกฤตภาคธนาคารยุโรปยังไม่ยุติ และยังมีความเป็นไปได้ที่จะลุกลามบานปลายสู่ภาคธนาคารในหลายภูมิภาคของโลก โดยเฉพาะในประเทศแถบยุโรปกลางและยุโรปตะวันออก (Central and Eastern Europe : CEE) เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ในยุโรปที่ประสบปัญหาทางการเงินถือครองสินทรัพย์ภาคธนาคารของ CEE ในระดับสูงกว่าภูมิภาคกำลังพัฒนาอื่น ๆ อาทิ เอเชีย ลาตินอเมริกา ตะวันออกกลางและแอฟริกา นักวิเคราะห์หลายฝ่ายจึงมองว่าปัจจัยดังกล่าวมีแนวโน้มส่งผลให้ประเทศใน CEE มีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นในหลายด้าน ซึ่งนอกจากจะบั่นทอนสถานะทางการเงินของธนาคารพาณิชย์หลายแห่งแล้ว ยังอาจเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศใน CEE ด้วย

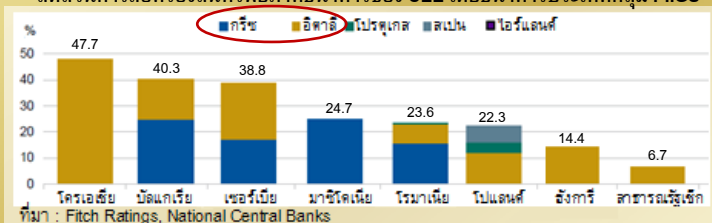
จับประเด็นสถานะปัจจุบันของวิกฤตภาคธนาคารยุโรป

- ❖ ธนาคารพาณิชย์ในยุโรปถูกปรับลดอันดับความน่าเชื่อถืออย่างต่อเนื่อง ล่าสุดเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2554 Fitch Ratings ปรับลดอันดับความน่าเชื่อถือของธนาคาร Crédit Agricole, Banque Fédérative du Crédit Mutuel, Danske Bank, OP Pohjola Group และ Rabobank Group ซึ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ในยุโรป เป็น A+, A+, A, A+ และ AA ตามลำดับ
- ❖ ธนาคารพาณิชย์ในยุโรปหลายแห่งเร่งจำหน่ายสินทรัพย์ พร้อมทั้งปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในการระดมทุนเพื่อดำเนินการตามกฎระเบียบซึ่งระบุให้ธนาคารพาณิชย์ในยุโรปต้องดำรงเงินกองทุนชั้นที่ 1 ต่อสินทรัพย์เสี่ยง (Tier-1 Ratio) อยู่ที่ 9% ภายในสิ้นเดือนมิถุนายน 2555
- ❖ นักวิเคราะห์คาดการณ์ว่าธนาคารพาณิชย์ในยุโรปต้องเพิ่มเงินทุนราว 153 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

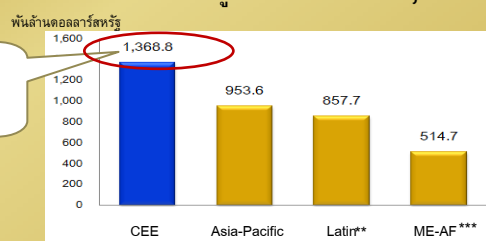
ผลกระทบของวิกฤตภาคธนาคารยุโรปต่อภาคการเงินของ CEE

❖ ธนาคารพาณิชย์ใน CEE มีความเสี่ยงประเภท **Funding Risk** สูงขึ้นจากการที่ธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นบริษัทแม่ (Parent) ประสบปัญหาทางการเงินซึ่งอาจมีเงินทุนไม่เพียงพอในการปล่อยเงินกู้และให้การอุดหนุนทางการเงินแก่ธนาคารพาณิชย์ใน CEE ซึ่งเป็นบริษัทย่อย (Subsidiary) ในกรณีของบริษัทย่อยประสบปัญหาขาดแคลนเงินทุน อันเป็นผลให้บริษัทย่อยต้องพึ่งพาตนเองมากขึ้น ทั้งนี้ ประเทศกลุ่ม PIIGS* ถือครองสินทรัพย์ภาคธนาคารของบางประเทศใน CEE ในระดับสูง ส่งผลให้หลังจากวิกฤตการเงินปะทุขึ้น ธนาคารพาณิชย์หลายแห่งโดยเฉพาะบริษัทแม่สัญชาติกรีซ ปล่อยเงินกู้ให้แก่สาขาย่อยใน CEE ลดลง

สัดส่วนการถือครองสินทรัพย์ภาคธนาคารของ CEE โดยธนาคารประเทศกลุ่ม PIIGS

มูลค่าการถือครองสินทรัพย์ภาคธนาคารของภูมิภาคกำลังพัฒนาต่าง ๆ โดยธนาคารยุโรป

คิดเป็น 35% ของ GDP ของ CEE

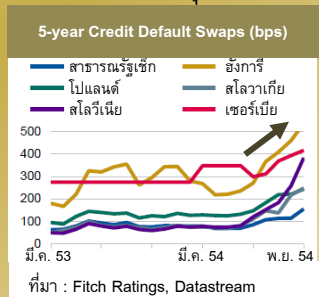
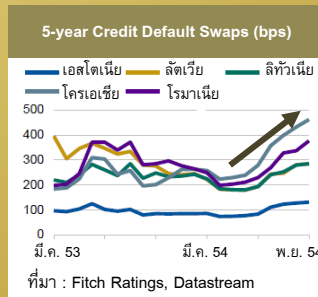
กรีซและอิตาลีซึ่งเป็นประเทศกลุ่ม PIIGS ที่ประสบวิกฤตการเงิน และถูกจับตามองมากที่สุดมีสัดส่วนการถือครองสินทรัพย์ภาคธนาคารในโครเอเชีย บัลแกเรีย และเซอร์เบียสูงที่สุด โดยกรีซถือครองสินทรัพย์ภาคธนาคารของบัลแกเรียสูงที่สุดที่ 25% ของสินทรัพย์ภาคธนาคารที่ถือครองโดยต่างชาติทั้งหมด ขณะที่อิตาลีถือครองสินทรัพย์ภาคธนาคารของโครเอเชียสูงที่สุดที่ 47.7%

ธนาคารพาณิชย์ยุโรปถือครองสินทรัพย์ใน CEE มากที่สุดในภูมิภาคกำลังพัฒนาต่าง ๆ โดยคิดเป็น 89.5% ของมูลค่าการถือครองสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติทั้งหมดในภูมิภาคดังกล่าว

หมายเหตุ : * PIIGS หมายถึง โปรตุเกส ไอร์แลนด์ อิตาลี กรีซ และสเปน
** Latin หมายถึง ลาตินอเมริกา
*** ME-AF หมายถึง ตะวันออกกลางและแอฟริกา

❖ ธนาคารพาณิชย์ยุโรปอาจลดการถือครองสินทรัพย์ (Deleverage) ใน CEE ลง ซึ่งจะสร้างแรงกดดันต่อค่าเงินของบางประเทศใน CEE ซึ่งจะอ่อนค่าลงจนธนาคารกลางต้องเข้าแทรกแซงค่าเงิน อาทิ โปแลนด์และตุรกี และอาจส่งผลกระทบต่อประเทศที่มีทุนสำรองระหว่างประเทศค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับหนี้ต่างประเทศระยะสั้น ทั้งนี้ นักวิเคราะห์บางส่วนคาดว่าธนาคารพาณิชย์ในยุโรปอาจลดการถือครองสินทรัพย์ใน CEE ลงราว 16-18% หากสถานการณ์ทวีความรุนแรงขึ้น

❖ ความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่อสถานะทางการเงินของ CEE ลดลง ส่งผลให้ CDS Spread ของตราสารทางการเงินของประเทศในภูมิภาคดังกล่าวเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ความเชื่อมั่นที่สั่นคลอนยังส่งผลให้นักลงทุนจำนวนหนึ่งเริ่มถอนเงินออกจากธนาคารพาณิชย์บางแห่ง อาทิ ชาวสวีเดนธนาคารพาณิชย์ของสวีเดนหลายแห่งประสบปัญหาทางการเงิน ส่งผลให้ชาวสวีเดนแห่ถอนเงินออกจากธนาคาร Swedbank AB ซึ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ของสวีเดนในสวีเดน ทั้งนี้ นักวิเคราะห์มองว่าแม้ประเด็นด้านความเชื่อมั่นของนักลงทุนใน CEE ยังอยู่ในระดับไม่รุนแรงมากนัก แต่เป็นประเด็นที่ไม่ควรวางใจ

ประเด็นที่ต้องจับตามอง : พังระวังสถานะทางเศรษฐกิจและการเงินของ CEE หากวิกฤตภาคธนาคารยุโรปทวีความรุนแรงขึ้น

นักวิเคราะห์บางส่วนมองว่าสถานะทางการเงินของภาคธนาคารใน CEE ค่อนข้างแข็งแกร่ง โดยธนาคารพาณิชย์สามารถระดมทุนเองให้รอดพ้นจากวิกฤต Lehman Brothers ในปี 2551 และยังคงครองหนี้ของประเทศกลุ่ม PIIGS ต่ำกว่าหลายประเทศในยุโรป อย่างไรก็ดี CEE ยังมีความเสี่ยงสูงเมื่อเทียบกับภูมิภาคกำลังพัฒนาอื่น ๆ โดยนอกจากวิกฤตภาคธนาคารยุโรปจะส่งผลกระทบต่อภาคการเงินแล้ว ยังอาจซ้ำเติมการขยายตัวทางเศรษฐกิจของ CEE เนื่องจากการที่บริษัทแม่ลดการอุดหนุนทางการเงินแก่ธนาคารพาณิชย์ใน CEE จะส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์หลายแห่งซึ่งแม้ว่าจะพุงสถานะทางการเงินได้ แต่ก็อาจต้องลดปริมาณการปล่อยกู้ลง อันจะเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของ CEE ทั้งนี้ IMF คาดการณ์เศรษฐกิจ CEE จะชะลอการขยายตัวลงเหลือ 4.3% และ 2.7% ในปี 2554 และปี 2555 ตามลำดับ